

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Iudiciis Titvlvs I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DECRETALIVM EPI- STOLARVM GREGORII LIBER SECVNDVS.

DE IVDICIIS TITVLVS I. CAPITVLVM PRIMVM.

*Contumax in non comparendo, vel non respondendo excommunicari potest :
beneficio autem privari non debet. hoc dicit.*

Abbas Sicul.

Ex Concilio Africano 14.

DE b. Quod vult deo Centuriensi Episcopo, e quem cum adversarius ipsius d. eum petisset ad concilium introduci, interrogatus, an cum eo veller experiri, primo id promiserat, & altera die respondit, hoc sibi non placere, atque discessit.

Placuit ut nullus s. eidem communicet, donec g. satisfactioe praemissa fuerit absolutus. Nam adimi sibi episcopatum ante causam eius exitum nulli potest de iure videri.

CAP. II.

Laici ecclesiastica negotia tractare non debent, sed praelatorum iudicio disponuntur. hoc dicit. Abbas.

Ex synodo Eugenii Papae h.

Decernimus, ut laici ecclesiastica tractare negotia non praesumant. k. Sed Episcopi, Abbates, l. Archiepiscopi & alii ecclesiarum praelati de negotiis ecclesiasticis (maximè de illis, quae spiritualia esse noscuntur) laicorum iudicio non disponant. Nec propter eorum prohibitionem, ecclesiasticam dimittant iustitiam exercere.

CAP. III.

Causa juris patronatus spectat ad iudicium ecclesiae: h. d. s. specificè & ad literam.

Alexander III. illustri m. Regi Anglorum.

Quanto n. divina gratia: & infra. Causa verò juris patronatus ita conjuncta est, & connexa spiritualibus causis, quòd non nisi ecclesiastico iudicio valeat definiti.

CAP. IV.

Clericum convictum vel confisum de crimine coram iudice seculari, ex eo non punit Episcopus: sed coram se convictum vel confisum, punit pena debita: nisi cum illo disseset, quòd potest in adulterio & minoribus: depositum verò non statim tradit curia seculari. h. d. usq. ad fi. Abbas Siculus.

Idem Salernitano Archiepiscopo.

ET si clerici coram o. seculari iudice convicti fuerint vel confessi de crimine, non sunt propter hoc à

suo Episcopo aliquatenus condemnandi. Sicut enim sententia à non suo iudice lata non tenet, & ita facta confessio eorum ipso. Si verò coram Episcopo de criminibus in iure confessi sunt, seu legitima probatione convicti, dummodo sint talia crimina propter quae suspendi debeant, deponi, non immeritò suspendendi sunt à suis ordinibus, vel ab altaris ministerio perpetuò removendi.

Summarius est iste & supra in prin. c. tamen qua habet materiam separata & notabilem, ideo dic alter: In adulterio & minoribus potest cum clericis peracta penitentia Episcopus dispensare, depositum autem pro suis excessibus non tradit indifferenter curia seculari. h. d. Abbas Sicul.

De adulteriis a verò & aliis criminibus, quae sunt minoris, potest Episcopus cum clericis post peractam penitentiam dispensare. Sed non debet quemlibet depositum pro suis excessibus (cum suo sit sanctus officio, nec duplici debeat ipsum contritione conterere) iudici tradere seculari.

CAP. V.

Vassallus coram domino feudis conveniendus est, etiam si dominus feudis sit ecclesiastica persona, dummodo ibi actus possit suam iustitiam consequi: alius loci ordinarius poterit adiri. & secundum h. est casus nos.

Idem. b.

Ceterum c. quia in eos, quos ab ecclesia tua constat possessiones tenere in feudum, occasione ipsarum excommunicationis seu interdicti sententia promulgatur. Nos id districtius inhibemus. Quandiu parati fuerint super his intua praesentia iustitiam exhibere.

CAP. VI.

Nomen allionis in libello exprimere parum cogitur, debet tamen factum ita clare proponere, ut ex eo ius agendi colligatur. hoc dicit quo ad intellectum. Abbas.

Idem Examen Episcopo, & d. capitulo Londonen.

Dilecti filii prior & clerici de Guiseburnen. e. contra Eboracen. Archiepiscopum Apost. sed. leg. gravem querimoniam transmiserunt: & infra. Provideatis attentius, ne ita subtiliter, sicut à multis fieri solet, cuiusmodi actio intenter inquiratis, sed simpliciter & pure factum ipsum, & rei veritatem, secundum formam canonum & sanctorum Patrum instituta, investigare ceteris.

a Bernhard. Dias in proc. crimin. b in veterib. sta. lib. E. i. eidem Salernitano Archiepisc: c C. 7. eod. tit. in 1. compil. d In antiquis, & Decano London. e al. Guiseburnen. CAT.

a Cap. 4. Refort Burch. lib. 2. decret. cap. 181. & Ivo p. 5. c. 297.
b cap. 1. eod. tit. in 1. compil. c quoniam & rectius. d se.
e Hinc videtur inferri quòd ad valorem citationis oportet quòd fiat auctoritate iudicis ad instantiam partis, l. ad peremptorium. & ibi Bart. D. eod. tit. f Quod vult deo, g causa eius qualem poterit terminum sonat. h Eugenii III. in synod. Remens. c. 4. i cap. 2. eod. tit. in 1. compilat. k Et. l Archiepiscopi in 1. compil. m Illustrissimo. n C. 5. eod. tit. in 1. compil. & post conc. Lat. sub Alex. 3. p. 47. tit. de jur. patron. o C. 6. eod. tit. in 1. compil. post Conc. Later. p. 26. c. 4.

CAP. VII.

Excommunicatus in iudicio, nisi tanquam reus stare non potest.

Idem Paduano Episcopo.

Nelleximis: [i & j.] Quia postulasti à nobis utrum excommunicatus in iudicio stare possit. Respondemus, quod conveniri potest: & debet per alium respondere in iudicio. Ne videatur de sua malitia commodum reportare. a

[i Ex literis tuis, quod cum filia cuiusdam nobilis viri parochiani tui, cum quodam viro matrimonium contraxisset, comperisset quod idem vir pro nece bo. me. Vincentini Episcopi vinolentatur excommunicatus ascriptus, in tua proposuit presentia questionem. Unde.]

CAP. VIII.

Clericus de omni crimine debet coram ecclesiastico iudice conveniri, nec valet consuetudo contraria.

Lucius III. Strigon. Archiepiscopo. b

Clerici: [i & j.] Cum Imperator e dicat quod leges non dedignantur sacros canones imitari, in quibus generaliter traditur, ut de omni crimine clericus debet coram ecclesiastico iudice conveniri. Non debet in hac parte canonibus ex aliqua consuetudine præiudicium generari.

[i Vero maxime in criminalibus causis in nullo casu possunt ab alio quam ab ecclesiastico iudice condemnari, etiam si consuetudo contra habeat ut vires à iudicibus secularibus iudicentur.]

CAP. IX.

Iudex ex officio providere debet, ut delicta solemnitates serventur in iudicio, quibus omnis iudicium redditur frustratorium. b. d. Abbas Siculus.

Clemens III.

Causam, que d vertitur inter fratres e Dulmen. monasterii, & monachos sancti f Albani: [& infra.] Provideas inter cetera, ut fratres Dulmen. monasterii, cum auctoritate & assensu Episcopi sui ingrediantur negotium. Nesci fratres sancti Albani obtineant, Episcopus idem Abbatem monasterii se proponens, litem sospitam valeat suscitare.

CAP. X.

Clericus depositus incorrigibilis excommunicandus est, & successivi in anathematis eandem: & si sic non respuerit, per iudicem secularem comprehendendus est. hoc dicit. Abbas Siculus.

Celestinus III. g

Cum non ab homine: h & infra. A nobis fuit ex parte tua quaesitum, utrum liceat regi vel alicui seculari personæ iudicare clericos cuiuscunque ordinis, sive in furto, sive in homicidio, vel perjurio, seu quibuscunque fuerint criminibus deprehensi. Consultationi tuae taliter respondeo, quod si clericus in quocunque ordine constitutus, in furto, vel homicidio, vel perjurio, seu alio i crimine fuerit deprehensus legitime, atque convictus, ab ecclesiastico iudice deponendus est. Qui si depositus incorrigibilis fuerit, excommunicari debet: deinde contumacia crescente anathematis mucrone ferri: postmodum verò si in profundum malorum veniens k contempserit, quom ecclesia non habeat ultra quid faciat, ne possit esse ultra perditio plurimo.

a Vide l. cum in s. si quis. de transact. & l. u. cu. de servitut. b ab Alexand. III. abbati de Evesham. c Cap. 8. eod. tit. in 1. compul. l. 1. par. 6. c. 457. & p. 16. c. 150. Iul. Clar. pract. crim. quast. 136. d Cap. 2. eod. tit. in 2. compilat. e Dimolens. f Albini. g Clemens III. h Est autem pars cap. cum non ab homine. j. de sentent. excommu. Ca. 3. eod. tit. in 2. compil. vide Co varruviam in cap. alina mater. par. 2. eod. tit. in 2. s. & Bernard. Dias de Lues in pract. crim. cap. 131. & sequent. i aliquo. k veniens hac or. nia con.

rum, per secularem comprimendus est potestate, ita quod ei deputetur exilium a, vel alia legitima poena inferatur. b

CAP. XI.

Per rescriptum impetratum contra violentum, convenitur quod scienter succedit in vitiis. b. d. secundum communem modum, qui mihi placet. Panorm.

Idem Vinton. Episc. & Ab. S. Albani.

Via V. qui violententer e dicebatur ecclesiam P. clerici occupasse; defunctus est ut accepimus, & R. eam postmodum est ingressus. Præcipimus ut secundum formam priorum literarum inter ipsos R. & P. sub eisdem iudicibus mediante ratione, sicut inter eundem P. & præfatum V. si viveret, negotium terminetur.

CAP. XII.

Solus Papa cognoscit de dubiis privilegiorum Apostolica sedis, & non inferior.

Innocentius III. Sergii. & S. Georgii Abbatibus. d

Cum venissent: e & infra. Cum super privilegiis sedis Apostolica causa vertatur, nolimus de ipsis per alios iudicari.

CAP. XIII.

Iudex ecclesiasticus potest per viam demonstrationis Evangelicæ, seu iudiciali, procedere contra quemlibet peccatorem, etiam laicum: maxime ratione perjurii, vel pacis fractio.

Idem prelati f per Franciam constituti.

Novitille, g qui nihil ignorat: [i & j.] Non putet aliquis, quod jurisdictionem illustris Regis Francorum perturbare, aut minuere intendamus, cum ipse jurisdictionem nostram nec velit, nec debeat impedire. Sed cum Dominus dicat in Evangelio: Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: si te non audierit, adhibe tecum unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum: quod si non audierit, dic ecclesie: si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Et Rex Angliæ sit paratus sufficienter ostendere, quod Rex Francorum peccat in ipsum, & ipse circa eum in correptione processit secundum regulam Evangelicam, & tandem quia nullo modo profecit, dixit ecclesie: quomodo nos qui sumus ad regimen universalis ecclesie suprema dispositione vocati, mandatum divinum possumus non exaudire, ut non procedamus secundum formam ipsius? nisi forsitan ipse coram nobis, aut legato nostro sufficientem in contrarium rationem ostendat. Non enim intendimus iudicare de feudo, cuius ad ipsum spectat iudicium, nisi forte iuri communi per speciale privilegium, vel contrariam consuetudinem aliquid sit detractum: sed decernere de peccato, cuius ad nos pertinet sine dubitatione censura, quam in quemlibet exercere possumus & debemus. Non igitur injuriosum sibi debet regia dignitas reputare, si super hoc Apostolico iudicio se committat, cum b Valentinianus indylytus Imperator suffraganeis Mediolanen. ecclesie dixisse legatur: talem in pontificali sede constituere procureris, cui & nos, qui gubernamus imperium, sincere nostra capita submittamus, & ejus monita (cum tanquam homines deliquerimus) suscipiamus necessario velut medicamenta curantis. Nec sic i illud humillimum.

a Quod ei deputetur poena exilis. b Ita in omnibus manuscriptis. al. feriatur. al. infligatur. c Cap. 4. eod. tit. in 2. comp. unde sumenda in scripto. d Recte additur in 3. compila. & Cantuarii Andegavensi. e Cap. 2. eod. tit. in 3. compul. f Archiepiscopi & Episcopi. g Cap. 3. eod. tit. in 3. compul. unde lac. Lup. tra. de confed. prin. memb. 1. h 63. dist. Valentinianus. Hoc narrat Castrod. in Hist. trip. lib. 7. c. 8. i sic, deest.

G G G

192
a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
m
n
o
p
q
r
s
t
u
v
w
x
y
z
aa
ab
ac
ad
ae
af
ag
ah
ai
aj
ak
al
am
an
ao
ap
aq
ar
as
at
au
av
aw
ax
ay
az
ba
bb
bc
bd
be
bf
bg
bh
bi
bj
bk
bl
bm
bn
bo
bp
bq
br
bs
bt
bu
bv
bw
bx
by
bz
ca
cb
cc
cd
ce
cf
cg
ch
ci
cj
ck
cl
cm
cn
co
cp
cq
cr
cs
ct
cu
cv
cw
cx
cy
cz
da
db
dc
dd
de
df
dg
dh
di
dj
dk
dl
dm
dn
do
dp
dq
dr
ds
dt
du
dv
dw
dx
dy
dz
ea
eb
ec
ed
ee
ef
eg
eh
ei
ej
ek
el
em
en
eo
ep
eq
er
es
et
eu
ev
ew
ex
ey
ez
fa
fb
fc
fd
fe
ff
fg
fh
fi
fj
fk
fl
fm
fn
fo
fp
fq
fr
fs
ft
fu
fv
fw
fx
fy
fz
ga
gb
gc
gd
ge
gf
gg
gh
gi
gj
gk
gl
gm
gn
go
gp
gq
gr
gs
gt
gu
gv
gw
gx
gy
gz
ha
hb
hc
hd
he
hf
hg
hh
hi
hj
hk
hl
hm
hn
ho
hp
hq
hr
hs
ht
hu
hv
hw
hx
hy
hz
ia
ib
ic
id
ie
if
ig
ih
ii
ij
ik
il
im
in
io
ip
iq
ir
is
it
iu
iv
iw
ix
iy
iz
ja
jb
jc
jd
je
jf
jg
jh
ji
jj
jk
jl
jm
jn
jo
jp
jq
jr
js
jt
ju
jv
jw
jx
jy
jz
ka
kb
kc
kd
ke
kf
kg
kh
ki
kj
kk
kl
km
kn
ko
kp
kq
kr
ks
kt
ku
kv
kw
kx
ky
kz
la
lb
lc
ld
le
lf
lg
lh
li
lj
lk
ll
lm
ln
lo
lp
lq
lr
ls
lt
lu
lv
lw
lx
ly
lz
ma
mb
mc
md
me
mf
mg
mh
mi
mj
mk
ml
mm
mn
mo
mp
mq
mr
ms
mt
mu
mv
mw
mx
my
mz
na
nb
nc
nd
ne
nf
ng
nh
ni
nj
nk
nl
nm
nn
no
np
nq
nr
ns
nt
nu
nv
nw
nx
ny
nz
oa
ob
oc
od
oe
of
og
oh
oi
oj
ok
ol
om
on
oo
op
oq
or
os
ot
ou
ov
ow
ox
oy
oz
pa
pb
pc
pd
pe
pf
pg
ph
pi
pj
pk
pl
pm
pn
po
pp
pq
pr
ps
pt
pu
pv
pw
px
py
pz
qa
qb
qc
qd
qe
qf
qg
qh
qi
qj
qk
ql
qm
qn
qo
qp
qq
qr
qs
qt
qu
qv
qw
qx
qy
qz
ra
rb
rc
rd
re
rf
rg
rh
ri
rj
rk
rl
rm
rn
ro
rp
rq
rr
rs
rt
ru
rv
rw
rx
ry
rz
sa
sb
sc
sd
se
sf
sg
sh
si
sj
sk
sl
sm
sn
so
sp
sq
sr
ss
st
su
sv
sw
sx
sy
sz
ta
tb
tc
td
te
tf
tg
th
ti
tj
tk
tl
tm
tn
to
tp
tq
tr
ts
tt
tu
tv
tw
tx
ty
tz
ua
ub
uc
ud
ue
uf
ug
uh
ui
uj
uk
ul
um
un
uo
up
uq
ur
us
ut
uu
uv
uw
ux
uy
uz
va
vb
vc
vd
ve
vf
vg
vh
vi
vj
vk
vl
vm
vn
vo
vp
vq
vr
vs
vt
vu
vv
vw
vx
vy
vz
wa
wb
wc
wd
we
wf
wg
wh
wi
wj
wk
wl
wm
wn
wo
wp
wq
wr
ws
wt
wu
wv
ww
wx
wy
wz
xa
xb
xc
xd
xe
xf
xg
xh
xi
xj
xk
xl
xm
xn
xo
xp
xq
xr
xs
xt
xu
xv
xw
xx
xy
xz
ya
yb
yc
yd
ye
yf
yg
yh
yi
yj
yk
yl
ym
yn
yo
yp
yq
yr
ys
yt
yu
yv
yw
yx
yy
yz
za
zb
zc
zd
ze
zf
zg
zh
zi
zj
zk
zl
zm
zn
zo
zp
zq
zr
zs
zt
zu
zv
zw
zx
zy
zz

omittamus, quod Theodosius statuit Imperator a: & Carolus innovavit, de cuius genere Rex ipse nascitur descendisse: quicunque videlicet litem habens, sive petitor fuerit, sive reus, sive in initio litis, vel decursis temporum curricula, sive cum negotium peroratur, sive cum jam coeperit promi sententia, si iudicium elegerit sacrosanctæ sedis Antistitis, illico sine aliqua dubitatione (etiam si pars alia resistatur) ad Episcoporum iudicium cum sermone litigantium dirigatur. Cum enim non humana constitutioni, sed divina potius innitatur, quia potestas nostra non est ex homine, sed ex Deo, nullus qui sit sana mentis, ignorat quin ad officium nostrum spectet de quocunque mortali peccato b corripere quemlibet Christianum: & si correctionem contempserit, per districtiorem ecclesiasticam coercere. * Sed forsitan dicitur quod aliter cum Regibus & aliter cum aliis est agendum. Ceterum scriptum novimus in lege divina c: Ita magnum iudicabis ut parvum, nec erit apud te acceptio d personarum: [2 & infra.] Licet autem hoc modo procedere valeamus super quolibet criminali peccato, ut peccatorem revochemus à vitio ad virtutem, ab e errore ad veritatem, præcipue cum contra pacem peccatur, quæ est vinculum charitatis: postremo cum inter Reges ipsos reformata fuerint pacis fœdera, & utinque præfatio proprio f iuramento firmata: quæ tamen usque ad tempus prætaxatum servata non fuerint: nunquid non poterimus de iuramenti religione cognoscere, quod ad iudicium ecclesiæ non est dubium pertinere, utrupta pacis fœdera reformetur? Ne ergo tantam discordiam videamus sub dissimulatione fovere, prædicto legato dedimus in præceptis, ut (nisi Rex ipse vel solidam pacem cum prædicto Rege reformet, vel saltem humiliter patiatur, ut idem Abbas & Archiepiscopus Bituricen. de plano cognoscant, utrum iusta sit querimonia, quam contra eum proponit coram ecclesiâ Rex Anglorum, vel ejus exceptio sit legitima, quam contra eum per suas nobis literas duxit exprimentam) iuxta formam sibi datam à nobis procedere g non omittat.

[1 Qui scrutator cordium est, ac confisus secretorum, quod charissimum in Christo s. n. Philippum Regem Francorum illustrem de corde puro & conscientia bona, & fide non ficta diligimus, & ad honorem & profectum & incrementum ipsius efficaciter aspiramus, exaltationem regni Francorum, sublimationem Apostolicæ sed. reputantes, cum hoc regnum benedictum à Deo semper in ipsius devotione permanferit, & ab ejus devotione nullo inquam sicut credimus, tempore sit discessurum: quia licet interdum hinc inde fiant immisiones per Angelos malos, nos tamen qui Sabana non ignoramus astutias, circumventiones ipsius studeliquis evitare, credentes quod idem Rex illius seduci fallaciu non se permitteret.]

* Quod enim debeamus corripere & posimus, ex utriusque patet pagina Testamenti. Cum claret Dominus per Prophetam: Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum: & subiungat ibidem: Nisi annuncia verum impio impietatem suam, ipse in iniquitate, quam operatus est, morietur: sanguinem autem ejus de manu tua requiram. Apostolus quoque nos monet corripere iniquos: & alibi dicit idem: Argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina. Quod autem possumus & debeamus coercere, patet ex eo quod dicit Dominus ad Prophetam qui fuit de sacerdotibus Anathot: Ecce constitui te super gentes & regna, ut revellas & destruas, & dissipes, & a disices, & plantes. Constat vero quod & vellendum, destruendum & dissipandum est omne mortale peccatum. Præterea cum Dominus claves regni caelorum b. Petro Apostolo tradidit, dixit ei: Quod-

a In C. Theodosian. lib. 6. titul. 1. l. quotiens, & refert Grat. in can. quicunque. ii. q. 1. b corrigere. c Deuter. 6. d l. hoc accusare. de accus. l. in multis. de stat. hom. e Hæc verba, ab errore ad veritatem, in manuscriptis desunt. f Vox proprio deest in antiquis. g Vid. l. quidem. C. de accus. & l. datus. ff. de custodia & exlib. reor.

cunqve ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis, & quicunque solveris super terram, erit sol. & in caelis. Verum nullus dubitat quin omnis mortaliter peccans apud Deum sit ligatus. Vt ergo Petrus divinum iudicium imitetur, ligare debet in terris quo ligatus constat in caelis.

[2 Quam b. Iacobus intervenire testatur. Si dixerit ei qui indutus est veste præclara: Tu fide hic bene: pauperi vero, fide tu illic, aut sede sub saballo pedum meorum.]

Ideoq, uni versis vobis per Apostolicam sedem mandamus, & in virtute obedientiæ præcipimus, quatenus postquam idem Abbas super hoc mandata fuerit Apostolicum executus sententiam ejus, nos nostram veritas, recipiatur humiliter, & servati ab aliis observari: pro certo servari, quod si secus egeritis, inobedientiam vestram graviter puntemus.

CAP. XIV.

Principali persona per se non per advocatum debet factum proponere in iudicio, nisi sit indifferens.

Idem Episcopo Helensf.

Pastoralis: [a & infra.] Statuimus præterea, ut principales persone non per advocatos, sed per ipsas factum b proponant. Nisi forte sint adeo indifferetes, ut earum defectus de iudicis licentia per alios suppleatur.

CAP. XV.

Si alio & intento sunt inepta, vel sola intentio, debet reus absolvi ab instanti iudicio: iterum tamen actor auditur, si se cogent. b. d. quo ad intellectum.

Idem Nobili viro Mattheo de c. Riparia.

Examinate d causa, quæ vertitur inter te & milites e Campaniæ: [1 & infra.] Actionem, quam super iure patronatus ejusdem ecclesiæ contra præfatos milites intentabas, incongruentem cognovimus & ineptam f. Quia cum testes induxeris ad probandum quod quando præfatus A. vice dominus ecclesiæ eandem tandem sequeretur tam accepit, ius patronatus ipsius ecclesiæ possidebas: profecto nec rei vindicationem intente, nec ipsius restitutionem poteras postulare. Unde intentionem tuam in hac parte pronunciamus non tenere, absolventes eisdem milites ab eadem. Ita tamen quod si congruentem & aptam intente volueris actionem, respondere tibi nihilominus teneantur.

[1 Super ecclesiâ S. Angeli de Casti parata actio confessionibus & attestationibus intellectis, inspectu instrumentis & allegationibus indagati, perpendimus evidenter, quod arbitrum quod contra te vice dominus Sabini, dicebatur super eodem negotio promulgasse, contra formam iuris, & compromissum fuisse declaratum. Verum non obstante confirmatione se. me. C. Pp. p. n. qui confirmaverat illud, sicut providè latum fuerat, & ab utraq, parte receptum, decrevimus ipsum irritum & inane.]

CAP. XVI.

Præceptores templi pro domibus suis agere & defendere possunt, nec obstat eis religio, vel quod ignota sit eorum origo.

Idem Magistro & fratribus militiæ templi in Italia constituti.

Cum deputati: & infra. Accipimus, quod quidam, tam seculares, quam ecclesiastici iudices, illos, quos habetis in domibus vestris præceptores in causis ad prosequendam suam iustitiam non admittunt, tanquam licitum non sit eis super litigiosis negotiis curam ge-

a Regure supra, de offic. & po. iud. deleg. b factum suam. c Roma. alit. Revaria. d Cap. 3. in 2. compilationem. na. de confirmat. utilis vel inutil. e Campaniæ. f Vid. l. cum precum. C. de lib. causis. & l. item apud Lalobnem. 3. si quis libell. de injur. ree

re, qui pacificis decreverunt studijs inhære, illud allegantes in repulsiõne eorum quod eorum ipsis generatio non est nota: qui undecunq; venerint gratia divina vocati, dum laudabiliter exequantur officium sui ordinis, ex superabundanti requiritur suæ notiõ nationis. Ne quis igitur in prosecutione causarum præceptores eosdem ab agendo vel respondendo occasione hujusmodi repellat, a iudicatore præsentium inhiibemus.

CAP. XVII.

Prælati debent laici de clericis appellatiõne frustratoria non obferre, iustitiam facere: ad secularæ tamen foram clericis à laicis tractari non debent, etiam data ipsorum prælatorum negligentiã.

Idem Verellen. Episcopo, & Abbati de Tolosa.

Valiter & quando: & infra. Præcipiat ex parte nostra prælati, ut laicis de clericis conquerentibus plenam & faciãnt iustitiam exhiberi. Non obstantibus appellatiõibus frustratorijs, quas in eorum gravamine clericis frequenter opponunt. Ne pro e defectu iustitiæ clericis trahantur à laicis ad iudicium secularæ: quod omnino fieri prohibemus.

CAP. XVIII.

Judas habet ut privatus pene confimilem causam, quam habet ut iudex, a iudicando removetur. h. d.

Idem. d.

Causam, e quæ inter Abbatem & conventum Vindon. & Archidiaconum Carnoten. super quibusdam procuratorijs vertitur, vobis & Archidiacono Parisien. meminimus commisisse: [1 & 7.] Quia verò cum eandem Archidiaconum similis pene causa contingat, nimis favorabilis parti alteri videretur, nos te fili decane loco ipsius Archidiaconi iurrogantes, mandamus, quatenus (non obstantibus prioribus literis) in causa ratione prævia g procedatis.

[1 Dicitur verò Abbas & conventus nolentes parti alteri respondere, nisi vos primò consulentes secundum privilegia Rom. Pontificis, in quibusdam monasterio corruadeo dil. si. ab. ejuãdem monasterii monachorum, propter hoc ad sed. Apo. transmisserunt, nihilominus supplicantes, quatenus te fili decane loco Parisien. Archidiaconi subrogare ad defensionem ipsius negotij dignaremur.]

CAP. XIX.

Si iudices de principali & exceptionibus præjudicialibus simul cognoscunt, vel super principali lite non contestati testes recipiunt, licet ab eis appellatur.

Honorius III. Archiepiscopo h. Remensi, & Decano i. Brimensi Colon. diacesi.

Exhibita nobis R. Virdunen. electi petitiõ, declaravit, quod cum super facto electionis suæ, H. Archid. ac quorundam canon. Virdunen. & adversariorum suorum procuratores ad nostram audientiam & accessissent, Parisien. Episcopo & iudicibus suis sub certa forma literas nostras direximus inter alia continentes, ut vocatis, qui forent evocandi super propositis & aliis negotiis contingentibus inquirerent veritatem: [1 & infra.] Cum autem idem electus, quibusdam ex his, qui contra eum agebant, conspirationem, & quibusdam excommunicationem in modum exceptionis objiceret, se id offerens probaturum, præfati iudices interlocuti fuerunt, quod de his & principali negotio simul inqui-

a. al. auctoritate presentium inhiibemus. b. plenariam. c. Cmc. Carthag. III. c. 9. & concil. Tolos. III. c. 12. d. In aliquot antiquis, idem Parisien. Episcopo & Decano. e. Cap. r. eod. tit. in 4. compil. f. vid. l. litigantes. ff. de arbit. g. Desunt hæc verba: In causa: alii ita: in negotio. h. In omnibus vetustis hinc. III. arch. Remensi. i. Et Decano Berimensi. Colmen. dioc. al. Brimensi. al. Benevensi. al. Bituricensi. k. Virdunensi. l. presentiam.

rerent. nolentes, quasi non iudices, sed inquisitores existerent, super dictis exceptionibus ipsius electi probationes admittere: sed pervertendo juris ordinem, de præmissis exceptionibus & principali pariter per se inquirere intendentes, & procedentes etiam ad receptionem testium lite nondum super eodem negotio contestata: quare præfatus electus nostram audientiam appellavit: [2 & infra.] Quia verò non in modum inquisitionis, sed commisionis negotium exiit delegatum: mandamus, quatenus si ex dictis gravaminibus vel aliquo ipsorum appellatum constiterit, revocato in irritum quicquid post appellatiõnem hujusmodi inveneritis adtentatum, in causa ipsa juxta priorum continentiam literarum ratione prævia procedatis.

[1 Et testes quos nominari contingeret juxta consuetam ecclesiæ formam, ad testimonium compellendo & presigendo partibus terminum competentem, que per se vel per procuratores idoneos nostro se conspectui præsentarent, iustam sententiam receptura: partibus ergo citatus non fuit processum in aliquo prima die. Cumq; decem de parte adversa secundo termino comparerent, & fuissent, si electioni se opponerent, iure requisiti, septem eorum respondere nolentibus, ad agendum res se præfati obtulerunt.]

[2 Humiliter supplicavit ut eum literæ ad ipsos iudices obrent, non inquisitionem, sed commisionem sapiant, prout apparet ex continentia earundem, quod ab ipsi factum est post app. ipsius revocare in irritum & causam alij committere dignaremur.]

CAP. XX.

Lapsu trienni non obstante, potest delegatus in causa sibi commissa procedere.

Idem magistro Tancredo canonico Bononien.

Venerabilis frater noster Archiepiscopus Ravennas proposuit coram nobis, quod cum decisio causæ, quæ inter ipsum & communitatem Cervia super iurisdictione civitatis Cervia, & quibusdam aliis articulis vertitur, sit per subterfugia & cavillationes eorum per triennium prorogata: dicti Cervien. adherentes instantiam iudicii per decursum triennij periisse, respondere sub tuo examine recufaverunt: [1 & infra.] Mandamus, quatenus exceptione hujusmodi non obstante, in negotio isto procedas juxta traditam tibi formam. 4

[1 Consueti tergiversationibus processum impediens dicta causa. Nolentes igitur ut ejusdem causa decisio ulterius prorogetur presentiam tibi auctoritate.]

CAP. XXI.

Actor obtinens in possessio coram iudice rei, non tenetur coram eo iudice super proprietate respondere, si est prorsus alterius fori. h. d. Et est casus notabilis.

Idem Episcopo b. & magistro T. & B. Praten. Bononie commorantibus.

Significaverunt nobis olim, Abbas & conventus sanctæ Mariæ de Florentia, quod Florentina potestas pro eis contra communitatem castri de Signa, super possessione vel quasi juris ibidem eligendi rectorem (quod ad se pertinere dicebant) definitivam sententiam promulgavit. Sed postmodum Abbatem & conventum, præfatos ipsa potestas coegit communitati prædictæ super proprietate vel quasi memorati juris in seculari iudicio respondere. Vnde vobis in iunximus, ut si ita esset, cogereis communitatem e eandem electum à monachis in rectorem admittere, auditi postea, quæ partes super proprietate vel quasi prædicti juris ducerent proponenda: [1 & infra.] Verum pars altera inter alia excipiendo proposuit, se tunc respondere coram vobis de jure non teneri, cum tempus propter vindemias existeret feriatum: respondente syndico monasterii hoc

a. Vid. al. ad legatum. & l. ad rem mobilem. de procurat. & l. 2. ff. de iurisd. om. iud. b. Bononien. c. prædictam eundem electum, &c.

malitiosè proponi: ut videlicet causa protrahatur, tempus regiminis electi predicti inutiliter elabatur: [2 & infra.] Mandamus, quatenus hoc non obstante in negotio, ratione prævia, procedatis.

[1] *Ut causam sicut iustum exiterit decideri, non obstante statuto quolibet contrario ecclesiastica libertati, seu quod Abbas & conventus predicti compelli sunt super hoc litem contestari in iudicio seculari. Nuper enim referente Abbate & conventu didicimus, quod cum de literis, à nobis super hoc obtentis ad ipsius communitatem notitiam pervenisset, Syndicus eius exhibitio coram iudice potestati calumnia iuramento citari fecit Abbatem, quod coram illo subiret simile iuramentum, & ut per hoc renunciare appell. literis intelligeretur: idem Abbas ipso facto ut pro convulso si hoc facere recusaret haberetur. Cumq. præfatam communitatem ad præsentiam vestram sapius & peremptorie citasset, Syndicus eius se velle dilatorias exceptiones proponere protestans, terminum quo ad faceret vel super principali responderet negotio statuit, ad quem idem veniens fuit protestatus paratum se pro posse alio tempore literas nostras per suam gestionem falsi & veri suppressionem obtentis.]*

[2] *Quod apparebat ex eo quod per nuncium potestatis, Abbati fuit prohibitum, ne communitatem eandem extra Floren. districtum in iudicio conveniret, quare prænominati Abbas & conventus humiliter petierunt, ut obviare huiusmodi malitiosè dignaremur. Quocirca distat.]*

DE FORO COMPETENTI.

TITVLVS II.

CAP. I.

Clericus coram suo Episcopo conveniri debet.

Ex concilio Chalcedonen. a

SI quis clericus b adversus clericum negotium habeat, non deferat Episcopum proprium, sed prius apud ipsum actio ventiletur: vel certe consilio ejusdem apud alios, quos c (utraque pars) voluerint, iudicium obtinebunt. d

CAP. II.

Index secularis, si clericum per se distrinxit vel condemnat, excommunicari debet.

Ex concilio Parisiensi.

Nillus iudicum e, neque Presbyterum, neque Diaconum, aut clericum ullum, aut minores f ecclesia sine g permisso pontificis per se distringere aut condemnare præsumat. Quod si fecerit, ab ecclesia Dei, cui injuriam in ogare dignoscitur, tamdiu sit sequestratus, quousque reatum suum cognoscat & emendat.

CAP. III.

Ratione res, de qua agitur, sortitur quæ forum ibi, ubi res est. Sic communiter summat.

Ex concilio Africano.

SAnè si Episcopi inter h quos causa versatur, sint diversarum provinciarum: ille primos det iudices, in cujus provincia est locus, de quo contenditur.

CAP. IV.

Episcopus ut suspectus recusatus, de cuius suspitione notoriè constat, potest dare delegatum partibus non suspectum: cuius sententiam poterit per se executioni mandare.

Gregorius Bonifacio defensori Corsica. i

SI quis k contra clericum causam habuerit, Episcopum ipsius adeat: qui si ut suspectus fuerit recusatus,

a Ath. ubi referuntur canonici concilii. cap. 9. Burch. lib. 2. decr. c. 123. lvo p. 6. c. 128. & 360. Gratianus 11. quaest. 1. cap. si clericus.
b Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. c. utraq. partes. d al. continebunt. e Cap. 3. eod. tit. in 1. compilat. f iuniores, Burch. g al. sententia. h Cap. 4. eod. tit. in 1. compil. i Gregorius 49. epist. 74. regis. k Cap. 7. eod. tit. in 1. compil.

executor ab eo deputetur. Aut si hoc actor refugerit, ab eodem Episcopo est deputandus, qui partes sibi mutuo consensu iudices compellat eligere. A quibus quicquid fuerit definitum, ipsius sollicitudine (servata lege) modis omnibus compleatur.

CAP. V.

Super re ecclesia, vel clericus potest laicus coram ecclesiastico iudice conveniri: sed si probabiliter negat rem esse ecclesia vel clericus ad jurisdictionem ecclesiasticam declinandam, convenitur coram suo iudice.

Alexander III. a

SI clericus laicum b de rebus suis vel ecclesie impetierit: & laicus respicias non ecclesie esse aut clerici, sed suas proprias adseverat, debet de rigore juris ad forenses iudices trahi. Cum actor forum rei sequi debet: Licet in plerisque partibus aliter de consuetudine habeatur.

CAP. VI.

Si questio feudalis est inter clericum & laicum, cognoscat dominus feudi: sed eo negligente, cognoscat delegatus Papa, etiam aut negligentiæ datum. b. d. secundum lecturam gloss.

Idem. c

EX transmissa d nobis insinuatione B. C. e & V. V. militum f ecclesie tue intelleximus, quod quom B. de g Castville eos super quadam possessione coram Trecent. Episcopo traxisset in causam, nobilis vir de (campis) h eorum dominus sub debito fidelitatis eis inhibuit, ne de seculari feudo in iudicio ecclesiastico responderent: [1 & 7.] Per dominum feudi causam iubeas terminari. Et si ipse malitiosè distulerit, tu ei debitum finem imponas.

[1] *Itaq. præfatus Episcopus in eos velut contumaces excommunicationis sententiam promulgavit. & 7.*

CAP. VII.

Per dominum feudi secularium sive ecclesiasticum, questio feudalis terminari debet, etiam si vasalli sunt clerici: & si plures præcedantur domini, non potest unus cognoscere, maxime alio absente, an feudum ad eum pertineat. h. d. secundum lecturam magi notabilem.

Idem.

Verùm i quoniam de quibusdam feudis adversus præpositum questio mota fuit: Statuimus, ut ex quo Episcopus fuerit in Ecclesia k consecratus, de feudis ipsis sub suo iudicio cognoscatur, si ad ecclesiasticam cognitionem pertineant: alioquin beneplacito imperiali (sicut iustum fuerit) relinquatur.

CAP. VIII.

Malefactores ecclesiarum in utroq. foro conveniri possunt.

Lucius III. l

Cum sit m generale, ut actor forum rei sequatur. [1 & 7.] Verùm quoniam seculares iudices in exhibenda iustitia personis ecclesiasticis sapè in iudicio sunt remissi, in favorem ecclesie est introductum, ut malefactores suos, qui sacrilegi sunt censendi, venerabilium locorum rectores possint sub quo maluerint iudice conveniri. n

[1] *Convenientius est ut apud iudices seculares raptores prius conveniantur, sed si iustitiam exhibere contempserint, aut iudices ex quacumq. causa fuerint negligentes, quia iudicandi sunt sacrilegi ab ecclesia de crimine illo, censuram poterit in eos ecclesiasticam exercere.]*

a Post concil. Later. part. 8. c. 7. b Cap. 7. eod. tit. in 2. compil. c. Episc. Trever. d Cap. 2. eod. tit. in 2. compil. e B. G. f Trever. g Callo. h Caru. i Cap. 3. eod. tit. in 2. compil. k In Cod. Bar. cons. vel confirmatus de feudis. & l al. idem. m Cap. 4. eod. tit. in 2. compil. n vide si quis in hoc genus. & l. placet. G. de Episc. & cler. CAP.